

TARİHSEL GELİŞİMDEN MEVCUT YAPIYA: TÜRKİYE’DE KAMU PERSONEL EĞİTİMİ

FROM HISTORICAL DEVELOPMENT TO CURRENT STRUCTURE: PUBLIC PERSONNEL EDUCATION IN TÜRKİYE

Mehmet ARSLANTAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı, 0972510@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0008-6871-8816>

Ömer KARAÖMERLİOĞLU

Milli Eğitim Bakanlığı, karaomrlioglu@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0000-9633-4686>

Mehmet ATOM

Milli Eğitim Bakanlığı, mehmetatom@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-6322-6872>

Yusuf ÖZKILINÇ

Milli Eğitim Bakanlığı, yusufozkilinc@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-3988-6299>

ÖZET

Çalışmanın amacı Türkiye’de kamu personeli eğitiminin tarihsel gelişiminin ve mevcut yapısının incelenmesi, bu kapsamda var olan sorunların tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Kamu yönetiminin temel varlığı topluma kamu hizmetini sunabilmektir. Kamu yönetiminde kamusal mal ve hizmetlerin üretilmesi kamu görevlileri bir diğer ifade ile kamu personelleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Kamu yönetiminin insan unsurunu oluşturur. Kamu hizmetlerinin ve politikalarının hayata geçirilmesinde çok önemli işlevlere sahiptir. Bu nedenle kamuda nitelikli bir kamu hizmetinin sunulabilmesi için; kamu personeli eğitiminin dikkate alınması ve topluma karşı var olan büyük bir sorumluluğun etkin ve verimli bir şekilde hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Tarihsel süreç içerisinde bakıldığında kamu personel eğitiminin Osmanlı’dan günümüze köklü bir geçmişi vardır. Osmanlı’da kamu personeli eğitiminin verildiği ve yönetici sınıfın yetiştirildiği Enderun Mektebi’nde uygulamalı ve teorik eğitimler verilmiştir. 19.yy’ın ikinci yarısı ile yerini Mekteb-i Mülkiye’ye bırakmıştır. Cumhuriyet ile birlikte kamu personeli eğitiminde yeni kurumların inşa edildiği görülmüştür. Günümüzde ise geleneksel yapıların modern yapılara kendisini bıraktığı devletin ihtiyaç duyduğu kamu personelleri üniversiteler aracılığı ile karşılanır olmuştur. Tarihsel süreçte Batı’nın örnek aldığı özgün bir kamu personeli eğitiminin verildiği Enderun Mektebi’nden Batı örnek alınarak oluşturulmuş bir eğitim yapısına önemli bir değişim kendisini göstermekte ve hissettirmektedir. Türk tarihinde bakıldığında kamu personeli eğitmek için açılan kurumlar ihtiyaçlarla orantılı olarak artarak günümüzdeki şeklini almıştır. Günümüzde kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısı mevcut kurumlarla şekillenmiş işleyiş olarak teorik kaldığı, pratik ile kendisini tam anlamıyla buluşturamadığı tespiti yapılmıştır. Kamu personeli eğitimi uygulanmasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesiyle birlikte özgünlüğe sahip bir eğitim müessesesinin oluşmadığını işaret etmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği ile desenlenmiştir. Çalışmanın araştırma sorusunu Türk Kamu personel eğitiminin tarihsel süreçte geçirdiği aşamalar nelerdir? Sorusu oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu, Kamu Personeli, Eğitim, Hizmet, Nitelik, Verim.

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the historical development and current structure of public personnel training in Türkiye, to identify existing problems in this context and to develop solution proposals. The main asset of public administration is to provide public service to the society. In public administration, the production of public goods and services is carried out by public officials, in other words, public personnel. It constitutes the human element of public administration. It has very important functions in the implementation of public services and policies. Therefore, in order to provide a qualified public service in the public sector; Public personnel training should be taken into account and a great responsibility towards society should be implemented effectively and efficiently. When looked at within the historical process, public personnel training has a deep-rooted history from the Ottoman Empire to the present day. Practical and theoretical training was given at Enderun School, where public personnel training were given in the Ottoman Empire and the managerial class was trained. It was replaced by Mekteb-i Mülkiye in the second half of the 19th century. It has been observed that new institutions were built in public personnel training with the Republic. Nowadays, the public personnel needed by the state, where traditional structures have given way to modern structures, are met through universities. In the historical process, a significant change is evident and felt from the Enderun School, where a unique public personnel education was given by the West, to an educational structure modeled on the West. Looking at Turkish history, the institutions opened to train public personnel increased in proportion to the needs and took their current form. It has been determined that today, the institutional structure of public personnel training remains theoretical as a functioning shaped by existing institutions, and it cannot fully meet with practice. After identifying the problems encountered in the implementation of public personnel training, he pointed out that an original educational institution has not been established.

Keywords: Public, Public Personnel, Education, Service, Qualification, Yield.

1. GİRİŞ

Eğitim, insanlık tarihi kadar eski olmasının yanı sıra birey ve toplum için kritik bir öneme sahiptir. İnsanların ve toplumun devamlılığı eğitimle mümkün olabilmektedir. Eğitim, herhangi bir çevrede, planlı ya da planlanmamış yaşantılarla bireysel ve toplumsal yaşamın gelişim ve devamlılığını sağlayabilme süreci olarak tanımlanabilmektedir (Metin & Özcan, 2015, s. 11). Bir diğer ifadeyle bakıldığında ise içinde yaşanılan toplum tarafından istenilen yeni bir davranışın oluşmasıdır. Genel anlamda bakıldığında da kişinin doğumu ile başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreç olarak söylenebilir (Kağan & Yalçın, 2019, s. 1). Eğitim çok yönlü bir kavram olup farklı farklı açılardan değerlendirilmiştir. Toplumun her alanında var olan eğitimin önemli olduğu bir alan da kamu yönetimidir. Kamu yönetimi, kamu politikalarının planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, denetlenmesi vb. eylem ve işlemlerin gerçekleştirilmesini ifade eden idareci olarak görev yapan kişiler bakımından bir meslektir. Bir diğer deyişle kamusal kaynakları etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayıp, toplumun refahını ve kalkınmasını amaç eden bir disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda kamu yönetiminin en temel unsurunu kamu personelleri oluştururken işleyiş ve başarıyı da doğrudan etkilemektedir. Kamu yönetiminde kamusal mal ve hizmetlerin üretilmesi kamu personelleri tarafından gerçekleşmektedir. Kamu görevlisi, kamu yönetimindeki bir örgüte bağlı olan birey olarak tanımlanabilmektedir. Başka bir anlamda ise devlet hizmetinde çalışan görevlileri ifade eder. (Köse & Parlak, 2023, s. 3477). Topluma nitelikli ve kaliteli hizmet sunmak, etkin ve verimli olmak gerekir. Nitekim bu hizmetlerin başarılı olabilmesi iyi yetiştirilmiş kamu personellerinden geçer. Devletin farklı

farklı kurumlarında yer alan kamu personellerinin kendileri ile ilgili eğitimleri vazgeçilmez bir durumdur. Kamu personeli eğitimi, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kamu personellerinin görevlerini daha iyi bir şekilde yapabilmeleri için gereken bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları bakımından almış oldukları eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Amaç kamu hizmetlerinin kalitesini ve etkinliğin arttırabilmek ve uygun bir çalışma ortamı oluşturabilmektir. Nitelikli ve donanımlı kamu personellerinin varlığı gelişmiş bir toplum oluşturabilme konusunda temel bir yapıtaşdır. Kamu hizmetlerinde kalite artırma, etkinlik, motivasyon, kurumsal kapasite geliştirme, şeffaflık vb. durumlar için kamu personelinin eğitimi gerekli bir unsurdur. Bu sebeptendir ki kamu kurumlarının bu konuda gerekli önemi vermesi gerekmektedir. Türkiye’de kamu personeli eğitimi, geleceğin kamu personellerini gerekli bilgi, beceri ve donanımla donatmayı amaçlamış kapsamlı bir eğitim faaliyetini içerir. Tarihsel süreç içerisinde bakıldığında kamu personel eğitiminin Osmanlı’dan günümüze köklü bir geçmişi vardır. Osmanlı’da bu görevi Enderun Mektebi üstlenmiş, kurumsallaşma ve özgün bir örnek olma bakımından da devletin ihtiyaç duymuş olduğu kamu personellerinin eğitiminde önemli görevler görmüştür. Bu sürecin devamı Cumhuriyet dönemiyle birlikte mevcut kurumların devamlılığının yanında yeni inşa edilen kurumlarla devam etmiştir. Günümüzde ise kamu personeli eğitiminin iki safhada gerçekleştiği ifade edilebilir. Bunlardan ilki akademik eğitimin verilmiş olduğu hizmet öncesi eğitim, diğeri ise hizmet içerisinde verilen eğitimidir. Kamu personelinin gerek hizmet öncesi gerek hizmet içerisinde eğitimi kamu hizmetinin nitelikli, etkin ve verimli sunulabilmesi için kritik bir önem taşımaktadır. Türkiye’de kamu personeli eğitimi tarihine bakıldığında pek çok eğitim kurumu kurulmuştur. Tarihsel süreç içerisinde gelişerek ve şekillenerek günümüzde kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısı ve işleyişini almıştır.

Çalışmanın amacı Türkiye’de kamu personeli eğitiminin tarihsel gelişiminin ve mevcut yapısının incelenmesi, bu kapsamda var olan sorunların tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesidir. Bu doğrultuda Türkiye’de kamu personeli eğitiminin tarihsel süreçte hangi kurumlarla ve nasıl yapıldığı, mevcut kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısı ve işleyişinin nasıl olduğu gibi sorulara cevap aranmıştır. Çalışma doküman analizi tekniği ile ele alınmış olup, konuyla ilgili birincil kaynaklar, bilimsel makaleler ve web siteleri incelenerek faydalanılmıştır. Sonuç olarak Günümüzde kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısı mevcut kurumlarla şekillenmiş işleyiş olarak teorik kaldığı, pratik ile kendisini tam anlamıyla buluşturamadığı tespiti yapılmıştır. Son olarak mevcut yapıda Türkiye’de kamu personeli eğitiminin niteliğinin eksikliklerine de dikkat çekilmiş ve öneri sunulmuştur.

2.Kamu Personel Eğitimi

“Kamu” kavramı Türkçede hep, bütün; bir ülkede var olan halk, amme gibi anlamlarla ifade edilmiştir. Kamu yönetimi ise bir yönü ile bakıldığında kamu yararını sağlamaya çalışan yönetsel bir eylem alanı olmakla beraber diğeri yönü ile bakıldığında bu eylem alanını kendisine inceleme nesnesi yapmış olan bir bilim dalıdır (Dunsire, 1999, s. 360). Geniş anlamda kamu yönetimi, kamu politikalarının planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, koordine edilmesi, denetlenmesi vb. eylem ve işlemlerin gerçekleştirilmesini ifade eden idareci olarak görev yapan kişiler bakımından bir meslektir. Kamu yönetiminde kamusal mal ve hizmetlerin üretilmesi kamu görevlileri bir diğeri ifade ile kamu personelleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Kamu görevlisi, kamu yönetimindeki bir örgüte bağlı olan birey olarak tanımlanabilmektedir. Başka bir anlamda ise devlet hizmetinde çalışan görevlileri ifade eder. Kamu yönetiminin insan unsurunu oluşturmaktadır (Köse & Parlak, 2023, s. 3477). Bir diğeri deyişle kamu personelleri, kamu hizmetlerinin sunulabilmesi için bağlı olmuş oldukları

kurumların politika ve amaçları doğrultusunda faaliyette bulunan aktörler olarak söylenebilmektedir. Kamu personelleri, kamu kuruluşlarında çalışan kişilerdir (Uysal & Atmaca, 2020, s. 464). Bir bireyin kamu personeli olarak sayılabilmesi kamu kurumunda çalışmasıyla alakalıdır. Aynı zamanda yapılan hizmetin asli ve sürekliliğinin olması bu bağlamda da bireyin görevle ilgili personel konularının kanunla düzenlenmesi gerekir. Kamu personeli, kamu kuruluşlarındaki görev yapan, ayrı bir hukuki statüsü bulunan bütün personelleri içine alan geniş bir kavramdır (Eryılmaz, 2017, s. 319). Devletin farklı farklı alanlarında hizmet veren kamu personellerinin veya diğer adıyla kamu görevlilerinin kendiışleri ile ilgili olarak eğitilmeleri vazgeçilmez bir durumdur. Gündelik yaşamın her alanında karşılaşılan eğitim kavramı için birden çok tanım yapıldığı görülmüştür. Genel olarak bakacak olursak insanda istenilen doğrultuda davranış yaratma süreci olarak tanımlanabilmektedir (Kaş & Köktürk, 2021, s. 98). Her kuruluştaki olduğu gibi kamu idaresinde de eğitilmiş ve yetişkin personele sahip olunmasıyla birlikte başarı sağlanabilmektedir. Kamu personelleri eğitilmediği durumda işleri öğrenme durumları gecikebilmekte veya olumsuzlukları beraberinde getirebilmektedir. Kamu personelinin eğitimindeki temel amaç personelin veya görevlinin işin daha iyi, doğru ve hızlı bir biçimde yapılmasının sağlanmasıdır (Demirci, 1989, s. 11). Bu bağlamda kamu personeli eğitimi, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kamu personellerinin görevlerini daha iyi bir şekilde yapabilmeleri için gereken bilgi, beceri ve tutumları kazanmaları bakımından almış oldukları eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Kamu personeli eğitimi, kamusal hizmetin daha etkin ve verimli olabilmesi için kamu personellerinin mesleklerinde gelişmelerini sağlayabilmek ve kurumsal kapasiteyi arttırabilmek için önemli bir eğitimidir. Bu doğrultuda kamu personel eğitimi içerisinde hizmet içi eğitimden bahsetmek mümkündür. Hizmet içi eğitim, kamu kuruluşu veya özel kuruluş kapsamında bir iş veya meslek edinen personele işe girmesiyle birlikte emekli olacağı döneme kadar işe uyum, başarı, verimliliği arttırma, beceri geliştirme ve kullandırma, bilgi tazeleme vb. gibi durumların sağlanması konusunda yaptırılan eğitimi ifade eder. Bir farklı tanıma bakıldığında ise hizmet içi eğitim, kamu personellerinin hizmete olan yatkınlığını sağlamak, verimliliği arttırmayla birlikte gelecekte üstlenecekleri görev ve sorumlulukları bakımından yetiştirilmeleri için kurum içi veya kurum dışı, iş başı veya iş dışında başvuru eğitim etkinlikleridir (Peker, 2010, s. 3). İşe yeni başlamış olan personelin yetiştirilmesi, mevcut çalışan personelin ise verimlilik, etkililik ve niteliğinin arttırılması kamu personelinin eğitmekle mümkündür. Eğitim bitmeyen sürekli aşılması gereken bir şeydir. Eğitilmemiş personel yapacağı işin hukuki boyutlarını bilememesinin yanı sıra işin yavaşlamasına da sebebiyet vermektedir. Tam tersi olarak kamu personelinin eğitilmesiyle ise işlerin daha etkin ve hızlı olması sağlanabilmektedir. Kamu yönetimindeki en önemli sermaye kamu personelleridir. Kamu personel eğitiminin sağlanmasıyla personelin hata yapmasının önüne geçilerek hata oranı daha az seviyeye indirilebilmekte, denetim kolaylaşabilmekte ve güven artmaktadır. Kamu personeli eğitimi ile daha fazla hizmet etme olanağı elde edilebilmektedir (Demirci, 1989, s. 12-13). Kamu yönetiminde verim ve başarıyı etkileyen en önemli etmenlerden biri personelin niteliği ve yeterliliğidir. Kamu personel eğitimi, bu etmenlerin sağlanması konusunda bir programdır.

3. Türkiye’de Kamu Personel Eğitimine Tarihsel Bir Bakış

Tarihsel süreç içerisinde bakıldığında kamu personel eğitiminin Osmanlı’dan günümüze köklü bir geçmişi vardır. Tarih içerisinde farklı dönemlerde farklı eğitim yöntemlerinin varlığından bahsedilebilmektedir. Türk toplumuna bakıldığında devlet için kamu personeli yetiştirme ve eğitme konusunda farklı kurumların kurulduğu ve bu doğrultuda önlemlerin alındığından bahsedilebilir. Tarihsel süreç içerisinde kamu personelinin eğitiminde kurumsal yapı Selçuklu ve Osmanlı dönemiyle ele alınmaya başlanabilir. Geleneksel olarak

Araştırma Makalesi [ISSN:2757-5519](https://doi.org/10.5281/zenodo.13889776) socratesjournal.org **Doi: 10.5281/zenodo.13889776**

eğitim kurumları medrese, ordu, Enderun okulları, ahiler ve loncalar olarak ifade edilebilmektedir. Selçuklu döneminde ilk Türk üniversitesi olarak kabul edilmiş olan Nizamiye Medresesi kamu personelinin yetişmesinde önemli bir kurum olmuştur. Medresede eğitilenler mezuniyetleri sonrasında devlette kamu görevlisi olarak görev almışlardır. Ahilik teşkilatı ve loncalara bakıldığında ise usta, kalfa ve çırak yetiştiren eğitim kurumu özelliğini yansıttığı söylenebilmektedir. Ordu ise Türk devlet geleneğinde gençleri yetiştiren yaygın bir eğitim kurumunu oluşturmuştur (Aksoy & Özkan, 2023, s. 220). Osmanlı'da bürokrasi 19.yy'a kadar askeri ve dini sonrasında ise sivil olarak varlığını göstermiştir. Bu döneme kadar kamu personeli rejimi devşirme sistemine dayandırılmıştır. Sistem, Hristiyan ailelerden alınan çocukların ön eğitim verilerek bir kısmının devşirilmesiyle kapıkulu sipahisi yapılması geri kalanın ise Enderun Mektebinde eğitimden geçirilerek saraya alınmasıdır. Eğitimden sonra kul-memur olarak sadrazamlığa kadar yükselme imkânı bulunmakta olup Osmanlı'da bürokrasinin yönetici kadrosunu oluşturmuştur (Aslan, 2005, s. 208-213). Yönetici sınıfın padişaha doğrudan sadık olması ve padişahın istediklerine kendini adanmış olduğu bir kul sistemin varlığından söz edilebilmektedir. Üst düzey yönetici sınıfın kul anlayışına göre yetiştirildiği bir uygulama vardır. Aynı zamanda medrese eğitimi ve çalışma hayatı için gerekli temel becerilerin kazandırılmış olduğu kalemiyenin varlığından da Enderun Mektebinin yanında bahsetmek mümkündür (Arslan, 2021, s. 944-945). Enderun Mektebi, devlete kamu görevlerine hizmet etme konusunda kamu personeli yetiştirme bakımından dünyadaki ilk kamu yönetimi okulları olarak da kabul edilmiştir. Enderun'la birlikte kamusal görevlerde yer alma bağlamında eğitim ve liyakat temel esas olmuştur. Zamanla Enderun Mektebi'nin ayrıcalıklı grupların denetimine girmiş olması önemini kaybetmesine sebebiyet vermiştir (Demirci, 2015, s. 78). Osmanlıda bürokraside hizmet veren kamu personelleri kâtip olarak adlandırılmıştır. Üst düzey yöneticiliğin dışında kalan kamu personelleri genelde teknik ya da akademik eğitimden ziyade patrimoniyal bir şekilde işlediği söylenebilir. Kanuna göre bu sistem içerisinde görev süresi devam eden bir kamu personelinin vefat etmesi, emekli olması ya da çalışmayacak vaziyette olması durumunda onun yerine en büyük oğlu geçecek şekilde uygulanmıştır. Bu bağlamda babasının kadrosuna doğrudan tayin olduğudur. Büroda görev yapan kâtiplerin yani kamu personellerinin babalarının yanında eğitime tabi tutulduğu görülmüştür. Yetişmeleriyle birlikte kadro yoksa eğer babalarının vefatı sonrasında onun kadrosuna alındığı bir sistem oluşmuştur. Bu doğrultuda hizmet veren büroların ayrıca kendi memurunu kamu personelinin yetiştirdiği bir okul niteliği taşıdığı da değerlendirilebilmektedir. Ortalama 8 ila 10 yaş aralığında olan yetenekli çocuklar bu kurumlara çırak olarak alınmıştır. Burada kıdemli kamu görevlilerinin yazışma usullerini öğrenerek belirli bir seviyeye gelene dek gözlem yapmaları sağlanmış ve teknik eğitimle yetiştirilmişlerdir. Çıraklıktan kâtip olmaya hak kazananlar becerilerine göre yükselebilmekteydiler. 16.yy'a kadar hiyerarşi ve liyakatin yer alması sonrasında ise azalmasıyla birlikte kamu personeli alımındaki liyakatsizliklerle kamu personel eğitiminin de yetersiz olduğundan bahsetmek mümkündür (Kocaoğlu & Özmen, 2019, s. 249-250). Tanzimat fermanının ilanıyla birlikte diğer alanlarda olduğu gibi kamu personelinin eğitimi konusunda da yenilikler yaşanmıştır. Memur bir diğer ifadeyle kamu personeli yetiştirmek için okullar açılmıştır. Aynı zamanda batının bu alandaki çalışmalarının takip edilebilmesi bakımından yurtdışına da öğrenciler gönderilmiştir (Özdemir, 2001, s. 138). Tanzimat Dönemi ile birlikte Enderun Mektebi yerini Mekteb-i Mülkiye kurumuna bırakmıştır. Eğitim nitelik açısından değişmemekle birlikte kamu personelinin yetiştirilmesi konusu daha modern bir bakış açısıyla ele alınmaya başlanmıştır. Batının örnek alınmış olmasıyla kamu yönetimi ve kamu personel eğitimi konusunda yenilik ve modernleşmenin de bu yönde olmasını kaçınılmaz kılmıştır (Kurban, 2016, s. 71). Mektebi Mülkiye ile Enderun Mektebi arasında temel fark Mektebi Mülkiye'de yetiştirilenlerin doğrudan padişaha bağlı olmaması bunun yerine sorgulayan ve fikirlerini ifade eden öğrencilerin yetiştirilmesidir. Ayrıca verilen memurun niteliklerini oluşturma ve devlet

memuru yetiştirme amacıyla eğitim vermiştir (Kurban, 2016, s. 76). Bu dönem içerisinde aynı zamanda kamu yöneticisi, personeli yetiştirme uygulamaları bakımından mülki idare tipiyle 1859 senesinde Mektebi Mülkiye kurulmuştur (Karasu, 2001, s. 206).

Cumhuriyet'e geçişle beraber kamuya personel yetiştiren ve kamu personeli eğitimi konusunda yeni kurumlar var olmuştur. Türkiye'de ihtiyaç duyulan kamu kadrolarını yetiştiren eğitim kurumlarının tam olarak Batı eksenli yeni bir döneme girdiği zaman dilimi İkinci Dünya Savaşı yılları olarak değerlendirilebilir. Modern olarak kamu yöneticileri bir diğer ifade ile personel yetiştiren akademilerin inşa edilmesinde ABD'nin etkisi kendisini hissettirdiği söylenebilmektedir. 1953 yılında kamu personellerine yönetim konularında eğitim verecek ve yönetimle ilgili sorunlarla alakalı araştırmalar yapmak adına Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü kurulmuştur. TODAİE ile birlikte kamu personeli hizmet içi eğitim programlarıyla birlikte enstitüde eğitime başlanmıştır. Türkiye'de kamuda çalışmakta olan personellere yönelik olarak eğitim ve öğretim TODAİE ile başladığı ifade edilebilmektedir (Arslan, 2021, s. 953-954). TODAİE belirli bir yasaya kadar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ile işbirliği içinde faaliyetlerini sürdürmüştür. TODAİE'nin kuruluş amacına bakıldığında nitelikli kamu personelleri yetiştirmek ve bu alanda bireyin uzmanlaşmasının sağlanabilmesidir. TODAİE'nin katkısı kamu hizmetini verecek kamu personellerinin yetiştirme hedefi kurumun en önemli özelliklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Bilgin, 2015, s. 333). 2018 yılında ise TODAİE kapatılmıştır. TODAİE sonrasında ise kamu personeli eğitimi konusundaki bu görevi yükseköğretim kurumları olarak üniversiteler devam ettirmiştir. Kamu yönetimi eğitimi doğrultusunda nitelikli kamu personellerinin yetiştirilmesi bakımından kurulmuş olan kurumlar dışında önemli eğitim kurumlarından biri de üniversitelerdir. Cumhuriyet Dönemi'nde Kamu Personeli Yetiştiren Kurumlar ve Personel İstihdam Etme Usulleri adı altında kanuni olarak düzenlemelerle birlikte üniversitelerde kamu yönetimi alanı açıklanarak kamu personellerinin yetiştirilmesi ele alınmıştır. 1957 yılında Türkiye'de kamu yönetimi kapsamında kamu personeli eğitimi konusunda önemli bir gelişme olarak Mülkiye Mektebi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne dönüştürülmüştür. Zamanla kamu personeli ihtiyacını karşılayabilecek kurumsal bir yapı olmuştur. Sonraki süreç içerisinde de farklı üniversitelerde kamu yönetimi alanı oluşturulmuştur (Yıldırım, 2023, s. 4). Türkiye'de kamu yönetiminin eğitimi bu kapsamda da kamu personeli eğitiminin gelişmesi bakımından bir diğer gelişme ise 1981'de kurulan Yüksek Öğretim Kurulu'nun inşa edilmesidir. Türkiye'de kamu personel eğitiminin kurumsal olarak işleyişi YÖK öncesi dönem, YÖK'le birlikte kamu yönetimi eğitimi veren üniversitelerin artış gösterdiği 1980'li yıllar ve akabinde gelişmekte olan yeni üniversitelerin yaygınlaştığı 1990 ve 2000'li dönem olarak değerlendirilebilmektedir (Kocaoğlu & Özmen, 2019, s. 254-257).

4.Günümüzde Kamu Personel Eğitiminin Kurumsal Yapısı ve İşleyişi

Türkiye'de kamu personeli eğitimi biri hizmet öncesi eğitim, diğeri ise hizmet içi eğitim olmak üzere iki safhada değerlendirilebilir. Hizmet öncesi eğitim, kurumun personel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kendi bünyeleri ya da genel öğretim kurumlarında hizmet öncesinde okutulan ve yürütülen faaliyetlerin tamamıdır (Eryılmaz, 2002, s. 290). Türkiye'de kamu kurumlarında hizmet öncesinde ve hizmet içinde eğitimin verilmesi kanunlarla zorunlu hale getirilmiştir. 1965'te kabul edilmiş olan 657 sayılı Devlet Memurları kanunu bunun bir göstergesidir. Kanuna bakıldığında 214-225 maddeleri devlet memurlarının yetiştirilmesi başlığı altında kurumların memurlarını yetiştirme esaslarını düzenlediği görülmektedir (Mevzuat, 1965, s. 4241-4244). Hizmet öncesi eğitim teorik bilgiyi oluşturur. Aynı zamanda teorik eğitimin yanında pratik olarak staj eğitimi de önem arz etmektedir. Staj eğitiminde de

mesleğe başlayacak kamu personelinin kurumun politikası, iş alanı, birlikte çalışacağı personeli, görev, yetki ve sorumluluklarını önceden öğrenme ve yerinde görmesi sağlanabilmektedir (Hatipoğlu, 2019, s. 11). Türkiye’de kamu personeli eğitimi Devlet Personel Başkanlığı tarafından belli bir süre koordine edilmiştir. Kamu personellerinin genel kültür, mesleki eğitimi vb. konularda yetiştirilmesi önemli bir konu olarak görülmüştür. 2018 yılında Devlet Personel Başkanlığı kapatılarak tüm görevleri diğer kurumlara devredilmiştir (Eryılmaz, 2019, s. 171).

Günümüzde kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısına bakıldığında Türkiye’de hizmet öncesi eğitim üniversitelere ve genel öğretim kurumlarına bırakılmıştır. Üniversiteler doğrudan personelin yetişmesini sağlamazken teorik olarak bir eğitim vermektedir. Kamu kurumları eğitim kurumlarının yetiştirmiş olduğu elemanlar içerisinde KPSS denilen sınavla seçme yaparak elemanlarını almaktadırlar. Nitekim hizmet öncesi dönemde alınan eğitim işleyiş olarak tamamen teorik olarak kalmış olduğu bazı durumlarda ise staj vb. usullerle uygulama sağlandığı görülebilmektedir (Kuyaksil, 1995, s. 168). Hizmet öncesi eğitimin boyutunu kamu personelleri yetiştirme üzerine akademik eğitim oluşturmaktadır. Bu bağlamda akademik olarak hizmet öncesi eğitimin verilmesinde üniversiteler önemli bir rolü üstlenmektedir. Siyasal bilgiler ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin üniversiteler içerisinde bu konuda öne çıktığı da söylenebilmektedir. Hizmet öncesi eğitimin verilmesi, topluma fayda açısından gerekli bilgi, beceri ve donanımın aşılması bakımından önemli olduğu ifade edilebilir. Toplum her zaman iyi yetişmiş nitelikli kamu personellerine ihtiyaç duymaktadır (Balta, 1966, s. 476). Kamu personelinin eğitilerek geliştirilmiş olması kamu hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılmasının yanı sıra kalkınmanın da bir gerekliliğidir. Donanımlı bir kamu görevlisi yetiştirmek teorik eğitimin yanı sıra değişen dünya düzenine ve teknolojiye de ayak uydurmayı da gerektirmektedir. Kamu personelinin değişime her zaman ayak uydurabileceği şekilde eğitimi ve yetiştirilmesi gerekir. Bu bağlamda kamu personelinin eğitimi sürekli değişken bir durumu da ifade etmektedir. Kamu kuruluşlarından daha nitelikli bir şekilde kamu hizmeti sunmak ve verimli çalışması beklenilir. Beklentinin sonuç verebilmesi öncelikli olarak kamu personellerinin bilgi, tecrübe ve donanım olarak yetiştirilmesiyle ilişkilidir. Genel olarak bakıldığında kamu personellerinin eğitimi konusunda yetiştirilmesi için eğitim kurumları her zaman var olmuştur. Kamu personelinin eğitimi kamu hizmetlerini kalite ve etkinlik bakımından doğrudan etkileyen bir faktördür. Donanımlı personel yetiştirilmesi, verimlilik ve etkinliğin artırılması, motivasyonun yükseltilmesi, kurumsal kapasitenin artırılabilmesi ve şeffaf hesap verilebilirliğin sağlanması şeklinde yorumlanabilmektedir. Öyle ki mevcut kamu personeli eğitiminin hizmet öncesi döneminde verilen eğitimin yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu durum mevcut dönemde üniversitelerin sayısı olarak fazla olmasının yanı sıra verilen teorik eğitimin eksikliğinden kaynaklı olarak değerlendirilebilir (Ömürgönülşen, 2010, s. 133-135). Bu doğrultuda, kurum öncesi eğitimin önemli olduğunu günümüzde ise yetersiz kaldığını düşündürmektedir.

Kamu personelinin eğitimi konusunda Türkiye’de ikinci safhayı oluşturan kısım kurum içi verilen eğitimidir. Hizmet içi eğitim, hizmet içerisinde personele hizmet ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmayı sağlayan eğitim faaliyetleri olarak ifade edilebilir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu günümüzde kamu personelinin eğitimi konusunda hizmet içi eğitimi görev olarak her kurumun kendisine vermiştir (Kuyaksil, 1995, s. 172). Bu bağlamda günümüzde hizmet içi eğitimin kurumsal boyutu her kurumun kendisi olarak düşünülebilmektedir. Hizmet içi eğitim ilk olarak hizmete yeni başlayan personele verilen eğitimle birlikte başlamaktadır. Genel olarak bakıldığında kamu personelinin işe başladığı tarihi izleyen 15 gün veya bir ay içerisinde verilen bir eğitim olmakla birlikte personelin işe alışmasının, ödev, hak ve yükümlülüklerinin öğretilmesi, göreve hazırlanması gibi amaçları

içeren bir oryantasyon sürecinden bahsedilebilmektedir (Çevikbaş, 2002, s. 33). Aynı zamanda hizmetin ilerleyen zamanlarında kamu personelinin geliştirilmesi bakımından da geliştirme eğitimi sağlanmaktadır. Kamu personelinin eğitimi Türkiye'deki mevcut kurumsal yapı üst kademelere yükselecek personel için yükselme eğitimini de sunmaktadır. Kamu personellerinin liyakat ve ehliyet esas alınarak üst göreve bilgi, donanım ve tekniği ile geçebilmesinin gereksinimi söz konusudur. Bu ihtiyaçların karşılanması için hazırlama eğitimi verilmektedir. Örnek olarak Türkiye'de Maliye Bakanlığı'nın yılın belirli dönemlerinde görevde yükselme konusunda çeşitli kurslar açtığı ve bu şekilde terfi yoluyla atamaların yapılmasını sağladığı verilebilmektedir (Can, 2011, s. 17). Nitekim bunların yanı sıra kamu personelinin görev yerinin veya kurumunun değişmesi, uygulama zamanı, iş başı, iş dışı, uygulama yerine göre, kurum içinde, kurum dışında gibi boyutlarıyla da işleyiş bakımından eğitim verildiği söylenebilir. Türkiye'de hizmet içi eğitim esas olarak kurumsal düzeyde yürütülmektedir. Bu bağlamda yasalar gereği kamu kurumlarının genelinde hizmet içi eğitim birim ve merkezleri yer almaktadır. Bunun yanı sıra kurumlar arası eğitim yapan kuruluşlara bakıldığında sayı olarak oldukça azdır. Her kurum ve kuruluş işinin niteliği ve gereği kapsamında personelinin eğitimi bu doğrultuda da kamu personelinin eğitimini sağlamak durumundadır. İçişleri Bakanlığının kendi bünyesinde kaymakam adaylarına vermiş olduğu eğitim bir örnek olarak yorumlanmaktadır (Mevzuat, 1965, s. 1). Sağlık Bakanlığı da kendi içerisinde kamu personellerine kendi eğitim faaliyetlerini yürütmektedir. Bu doğrultuda 657 sayılı kanuna dayanılarak yönetmelik oluşturulmuş kamu personelinin bilgi, verimlilik ve yetişmesini yüksek düzeye çıkarmak istenmiştir. Kamu personeli eğitimini kurum bazında işleyiş ise işbaşında eğitim, kurs ve seminerler, toplantılar, inceleme gezileri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının eğitimine katılmanın yayın yoluyla eğitim ve benzer yöntemlerle yapılacağı şeklindedir (Mevzuat, 2009, s. 1). Kamu personeli eğitimi için günümüz kapsamında bir diğer örnek olarak Emniyet Genel Müdürlüğü verilebilir. İç güvenlik hizmetlerinden sorumlu kamu personellerinin eğitimi konusunda faaliyetleri düzenlemektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü kapsamında kamu personelinin eğitimi için Eğitim Kurulu ve Eğitim Dairesi Başkanlığı yer almaktadır (Mevzuat, 2006, s. 1). Günümüzde kurumsal olarak 10 Temmuz 2018'de Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle birlikte kurulan İnsan Kaynakları Ofisi de kamu personelinin eğitilmesi konusunda bir kurum olarak var olmuştur. Kurumun işleyiş uzaktan eğitim şeklinde olup kamu personellerinin ihtiyaçları doğrultusunda bilgi, yetenek ve yetkinliklerinin kazanılması için hazırlanarak tüm kamu kurumlarının hizmetine sunulmuş dijital bir platform olmuştur (CBİKO, 2023, s. 8).

Türkiye'de kamu personeli eğitiminin uzun bir süreci bulunmakla birlikte mevcut kurumsal yapı ve işleyişte bazı önemli sorunları da getirdiği söylenebilmektedir. Kamu personeli eğitim ile ilgili söz konusu sorunlar şu şekilde belirtilebilmektedir. Teori ve pratiğin birleşmemesi, mevcut alınan teorik eğitim kısmında mezun sayısının fazla olması, istihdamın düşüklüğü, verilen eğitimin içeriğinin eksik ve yeni olmaması vb. şekilde ifade edilebilmektedir. Kamu personel eğitiminin yetersiz kalması ve uzaktan eğitim vb. metotlarla işleme kamuya nitelikli personelin yetişip yetişmediği konusunda bir paradokstur. Günümüz kurumsal yapı ve işleyiş devletin ihtiyaç duyduğu yönetici kadrolar başta olmak üzere kamu personellerinin yetiştirilmesinde özgülüğe sahip bir eğitim müessesesinin eksikliğini işaret etmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kamu yönetiminin temel varlığı kamu hizmeti sunmaktır. Hizmeti sunacak kamu personellerinin yetiştirilmesi nitelikli ve etkin kamu hizmetlerinin sunulabilmesi için oldukça önemlidir. Nitekim kamu personelinin eğitimi, kamu kurumlarının topluma etkin ve verimli hizmetlerin sunulabilmesinde nitelikli kamu personellerini yetiştiren bir eğitim sürecini ifade etmektedir. Bu doğrultuda eğitim ile birlikte kamu kaynaklarının etkinliği, hizmetlerin iyileştirilmesi için kamu yönetiminin insan unsurunu oluşturan kamu personellerinin gerekli bilgi, beceri ve donanım, motivasyon vb. faktörleri kazandırmak temel amaç olmuştur. Kamu personeli eğitimi konusunda Türkiye tarihsel açıdan uzun bir döneme sahip olmakla birlikte değişime uğrayarak farklı uygulamalar ile Osmanlı'dan günümüze şekillendiği görülmüştür. Osmanlı Devleti döneminde usta çırak ilişkisinin varlığı ile devam eden kamu personeli eğitim anlayışı var olmuştur. Aynı zamanda kurumsal yapıyı Enderun Mektebi oluşturmuş bu bağlamda yönetici ve kamu personeli eğitimi görevini üstlenerek nitelikli personel yetiştirmiştir. Enderun Mektebi kurumsallaşmanın tarihteki en özgün örneklerinden birisi olmuş aynı zamanda bu kapsamda dünyadaki ilk kamu eğitimi okulu olarak da değerlendirilmiştir. Osmanlı döneminde devletin ihtiyaç duyduğu nitelikli kamu personellerinin ve yöneticilerin yetişmesinde önemli görev gören Enderun Mektebi diğer eğitim kurumlarıyla karşılaştırıldığında içerik ve kapsam olarak farklılıklar taşımıştır. Tanzimat'la birlikte yerini Mektep-i Mülkiye'ye bırakmış ve kurumsal yapının ilerleyişi eskisi kadar etkin olmasa da devam etmiştir. Cumhuriyet'e geçişle birlikte akademik mevcut yapı devralınmış ancak kamu personeli eğitimi alanında bir boşluk olduğu da söylenebilmektedir. Bu nedenle eksikliğin giderilmesi ve yeni düzene ayak uydurmak gerektiği ifade edilebilmektedir. Cumhuriyet'ten sonra akademik eğitim veren kurumlar ortaya çıkmıştır. Devletin ihtiyaç duyduğu kamu personellerinin yetişmesinde Siyasi Bilimler Fakülteleri oluşturulmuştur. Akademik düzeyde eğitim veren ve çağdaş anlamda üst düzey yönetici ve kamu personelleri yetiştiren ilk kurum olarak 1952 yılında eğitim ve araştırma kurumu olarak Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü olmuştur. Bu kurumsal yapı Osmanlı geleneğinden de faydalanarak hizmet içi eğitim vb. gibi alanda oluşan boşluğu doldurmuştur. Tarihsel süreçte Batı'nın örnek aldığı özgün bir kamu personeli eğitiminin verildiği Enderun Mektebi'nden Batı örnek alınarak oluşturulmuş bir eğitim yapısına önemli bir değişim kendisini göstermiş ve hissettirmiştir. Günümüzde ise mevcut kurumsal yapı ve işleyiş 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na dayanmış kanun kapsamında kamu personeli eğitimi hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere iki safhadan oluşmuştur. Bu kapsamda günümüzde mevcut durumda hizmet öncesi dönemde üniversiteler başta olma üzere eğitim kurumları kamu personeli eğitimi konusunda kurumsal yapıyı oluştururken kanun hizmet içi eğitim konusunda ise kurumsal yapıyı her kurumun kendisine bırakmıştır. Kanun her kuruma kendi personeline eğitim vermeyi yüklemiştir. Günümüzde mevcut işleyiş ise akademilerde verilen teorik eğitimlerle birlikte kurumların kendi personellerine verdiği kurs, seminer, uzaktan eğitim vb. metotlarla sağlanmıştır. Ayrıca 2018 yılından sonra kurulan Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi de aktif olarak kurumsal yapının büyük bir bölümünü oluşturmuştur. Sonuç olarak gelinen noktada kamu personel eğitimi tarihsel süreç içerisinde Osmanlı'dan günümüze farklı uygulamalarla gelmiş ve günümüz mevcut yapısını oluşturmuştur. Kamu personeli eğitiminin modernleştirilmesi ve kalitesini arttırmaya yönelik olarak gözle görülebilir çabalar olmasına rağmen bazı sorunların ve eksikliğin varlığını sürdürmeye devam ettiği söylenebilir. İlk olarak kamu personeli eğitimi konusunda verilen teorik eğitimin sahada uygulanan pratik yapıyla bir bağının bulunamaması temel bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Kamu personeli için sahada gerekli olan bilgi, beceri ve donanıma sahip olunamaması, kamu hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğine de yansımaktadır. Bu sebeple çözüm olarak kamu personelinin eğitilmesi konusunda teorik bilgilerin pratik alanda

beceriyi geliştirebilmesi bakımından derslerin yer alması gerek olduğu aynı zamanda stajların ağırlaştırılarak hizmet öncesi dönemde elemanların iş yaşamına hazır hale getirilmesinin sağlanması önerilebilmektedir. Mevcut yapıya bakıldığında kamu personeli eğitimin kurumsallaşması ve işleyişi konusunda kurumların görevlerini tam olarak yapmamaları ve bir kopukluğun var olduğu sorunu söz konusudur. Bu sorunun giderilmesi bakımından kurumların eğitimleri plan ve program dâhilinde daha aktif bir şekilde uygulamaları ve yeni yöntemler belirlemeleri sağlanabilir. Aynı zamanda kamu personeli eğitimi konusunda akademik eğitimden sonra mevcut istihdam sorununun yer alması ayrı bir durumdur. Üniversitelerin sayısının azaltılması daha kaliteli ve donanımlı kamu personeli eğitiminin önünü açacağı görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Günümüzde kamu personeli eğitiminin kurumsal yapısı mevcut kurumlarla şekillenmiş işleyiş olarak teorik kaldığı, pratik ile kendisini tam anlamıyla buluşturulamadığı tespiti yapılmıştır. Kamu personeli eğitimi uygulanmasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesiyle birlikte özgünlüğe sahip bir eğitim müessesesinin oluşmadığını işaret etmiştir. Son olarak kamu personeli eğitimine ayrılan bütçe, yöntemlerin farklılaştırılması, yeni eğitimcilerin yetiştirilmesi ve desteklenmesi, kurumlar arası işbirliğinin verimli sağlanması vb. öneriler mevcut durumda kurumsal yapının ve işleyişin daha etkin ve verimli olması bakımından kritik önem taşıdığı ve uygulanmasının gerektiği de söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, E., & Özkan, F. (2023, 12 22). Türkiye'de Kamu Yönetimi Eğitiminin Mevcut Durumu ve Sorunlarına Yönelik Bir Çözümleme. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 9(2), 218-228.
- Arslan, E. (2021). Bürokrasiye Eleman Yetiştiren Yöneticilik Okulu Olarak Enderun Mektebi : Kurumsal Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 940-964.
- Aslan, O. E. (2005). *Kamu Personel Rejimi*. Ankara: Todaie Yayınları.
- Balta, T. B. (1966). *Kamu Personelinin Eğitimi*. Ankara: SBF Yayınları.
- Bilgin, K. U. (2015). *Kamu Yönetimi Eğitimi Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Can, E. (2011). Türkiye'de Kamu Personelinin Hizmetiçi Eğitiminde Bilişim Teknolojilerinin Rolü. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir, Türkiye: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- CBİKO. (2023). *Türkiye Yeni Yüzyılın Yetenek Üssü : 2018-2023 Faaliyet Raporu*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi.
- Çevikbaş, R. (2002). *Hizmet İçi Eğitim ve Tük Merkezi Yönetimindeki Uygulaması*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Demirci, A. (2015). "Enderun'dan Mülkiye'ye Osmanlı İmparatorluğunda Mülki İdarecinin Eğitimi", *Kamu Yönetimi Eğitimi Geçmişten Geleceğe Küresel Perspektifler*. Ankara: Ekin Yayınları.
- Demirci, S. (1989). *Kamu Personel Eğitimi ve Üniversite Hizmetiçi Eğitim Politikası. Doktora Tezi*. İstanbul, Türkiye: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bölümü Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.

- Dunsire, A. (1999). "Then and Now Public Administration : 1953-1999". *Political Studies*, 360-378.
- Eryılmaz, B. (2002). *Kamu Yönetimi*. İstanbul: Erkam Matbaası.
- Eryılmaz, B. (2017). *Kamu Yönetimi* (10.Baskı b.). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2019). *Kamu Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Hatipoğlu, S. (2019, Eylül). Kamuda Hizmet Öncesi Eğitiminin İş Meslek Uyumu, Mesleki Aidiyet İle İşten Ayrılma Niyetine Etkisi : İnfaz ve Koruma Memurları Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara, Türkiye: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kağan, M., & Yalçın, S. (2019). *Eğitime Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasu, K. (2001). *Profesyonelleşme Olgusu ve Kamu Yönetimi*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları Tezler Dizisi.
- Kaş, B., & Köktürk, Ş. (2021, 08 30). Akademik Çeviri Programları Kapsamında Eğitim, Öğretim, Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramlarının Değerlendirilmesi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*(8), 96-110.
- Kocaoğlu, M., & Özmen, Z. N. (2019). Türkiye'deki Kamu Yönetimi Eğitimi ve Personel İstihdam Etme Usullerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı Üzerinden Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 241-266.
- Köse, D., & Parlak, A. (2023). Etik kavramı Çerçevesinde Türk Kamu Yönetiminde Kamu Etiği. *Smart Journal*, 3474-3482.
- Kurban, S. (2016). Tanzimat Sonrası Dönemden Günümüze Üst Düzey Yönetici Eğitimi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1(1), 71-81.
- Kuyaksil, A. (1995). Personel Eğitimi ve Türkiye. *Türk İdare Dergisi*, 159-177.
- Metin, M., & Özcan, A. (2015). *Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar*. Yozgat: Bozok Üniversitesi.
- Mevzuat. (2009, 12 11). *Sağlık Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği*. 04 10, 2024 tarihinde www.saglik.gov.tr web sitesi: https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/279/0/hieyonetmelikpdf.pdf?_tag1=C339AB31601F8788C7E99E9F0226615A447DD924 adresinden alındı
- Mevzuat. (1965, 07 23). *Devlet Memurları Kanunu*. 04 10, 2024 tarihinde www.mevzuat.gov.tr web sitesi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTer tip=5> adresinden alındı
- Mevzuat. (1965). *Kaymakam Adayları Yönetmeliği*. 04 10, 2024 tarihinde www.mevzuat.gov.tr web sitesi: <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&M evzuatNo=15092&MevzuatTertip=5> adresinden alındı
- Mevzuat. (2006). *Emniyet Genel Müdürlüğü Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği*. 04 10, 2024 tarihinde www.mevzuat.gov.tr web sitesi: <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=9184&mevzuatTur=Kuru mVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5> adresinden alındı

- Ömürgönülşen, U. (2010). Türkiye'de Lisans Düzeyi Kamu Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler : Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme Eğilimleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(3), 123-162.
- Özdemir, H. (2001). *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*. İstanbul: Okumuş Adam Yayınları.
- Peker, K. (2010). Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Hizmet İçi Eğitim ve Yöntemleri. *Mevzuat Dergisi*(156), 1-17.
- Uysal, Y., & Atmaca, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Kamu Personeli ve Kamu Personel Sistemi Algılarını Ölçmeye Yönelik Bir Analiz : Gediz Meslek Yüksekokulu Örneği. *Journal of Awareness*, 5, 463-484.
- Yıldırım, A. (2023). Türkiye'de Kamu Yönetimi Eğitimi Üzerine Bir Çözümleme. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 1-10.